

DORADZTWO

cena 2500 zł

miesięcznik ODR w Grabanowie

STYCZEŃ NR 1(65)

ROLNICZE

**Pomyślności w Nowym Roku –
życzy Redakcja**

Komunikat

Uprzejmie informuje, że w oparciu o ustawę z dnia 31 stycznia 1985 r. o zapobieganiu narkomanii Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej rozporządzeniem z dnia 15 października 1993 r. w sprawie wielkości powierzchni przeznaczonych pod uprawy maku i konopi w 1994 r. /Dz.U.Nr 99, poz. 454/ określił wielkości tych upraw.

W oparciu o w/w rozporządzenie podają gminy i jednostki uprawnione w 1994 r. do prowadzenia upraw i kontraktacji maku:

Jednostka	Powierzchnia	Jednostka kontrakt.
1. gmina Dębowa Kłoda	10 ha	LZZ "Herbapol"
2. gmina Drelów	30 ha	GS"SCH" Drelów
3. gmina Jabłoń	10 ha	LZZ "Herbapol"
4. gmina Komarówka Podl.	10 ha	LZZ "Herbapol"
5. gmina Siemień	10 ha	LZZ "Herbapol"
6. gmina Wisznice	10 ha	LZZ "Herbapol"
7. gmina Wołyń	10 ha	LZZ "Herbapol"
Ogółem	90 ha	

Jednocześnie przypominam, że do zadań gminy należy wydawanie zezwoleń na uprawę maku. Tryb postępowania zawarty jest w rozporządzeniu MRiGŻ z dnia 7 sierpnia 1985 r. w sprawie wydawania zezwoleń na prowadzenie upraw maku i konopi oraz określenia jednostek gospodarki uspołecznionej uprawnionych do zawierania umów kontraktacyjnych i obrotu słomą makową /Dz.U.Nr 44, poz. 217/. Powyższe rozporządzenie określa wymagane dokumenty i sposób ich prowadzenia / wzory zezwoleń, zobowiązań i rejestru wydanych zezwoleń/. Do zadań jednostki kontraktującej należy zawarcie umów kontraktacyjnych, zaopatrzenie producentów we właściwy materiał siewny /odm. Przemko w stopniu oryginału/, odbiór nasion i zagospodarowanie słomy makowej.

Dyrektor Wydziału

inż Waldemar Kuzawiński

Z głębokim żalem zawiadamiamy, że w dniu 13 grudnia 1993r. odszedł od nas na zawsze w wieku 56 lat nieodżałowany Kolega **Bohdan Chachulski**. Wieloletni pracownik Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Grabanowie. W ostatnich latach pełnił funkcję Kierownika Działu Szkoleń i Redaktora Naczelnego wydawanego przez Ośrodek miesięcznika "Doradztwo Rolnicze". Zasłużył się w krzewieniu oświaty rolniczej jako nauczyciel i wychowawca młodzieży. Doceniany i wielokrotnie nagradzany i odznaczany za osiągnięcia zawodowe. Był również aktywnym członkiem Rady Pracowniczej i Związków Zawodowych. W Zmarłym straciliśmy człowieka, który swoim wieloletnim doświadczeniem pomagał i wspierał radą młodszych współpracowników. Do ostatniego dnia był energiczny i zaangażowany w pracy zawodowej. Jeszcze 11 grudnia był wśród nas. Nie przypuszczaliśmy, że będzie to nasze ostatnie spotkanie. Teraz możemy jedynie zamyślić się czasem nad Jego grobem. Na zawsze pozostanie w naszej wdzięcznej pamięci.

Pracownicy i Dyrekcja
Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Grabanowie.

Co przemawia za owsem ?

Ostatnio na terenie naszego województwa zbożami obsiewa się ok.60% a nawet w niektórych gminach 70% gruntów ornych. Oznacza to, że na wielu polach rośliny te są uprawiane po sobie 2 a nie rzadko 3 lata. Często uprawa po sobie jęczmienia, pszenicy, czy też nawet żyta na tym samym polu powoduje występowanie chorób podsuszkowych. Są to choroby wynikające z niewłaściwego płodozmianu. Podsuszki są powodowane przez grzyby pasożytnicze. Objawami tych chorób są: uszkodzenia podstawy źdźbła, systemu korzeniowego, porażone miejsca na roślinie brunatnieją i zamierają, co prowadzi do osłabienia, a nawet zamierania źdźbeł.

Ponadto symptomami są: przedwczesne bielenie kłosów, brak w nich ziarniaków, ziarniaki są pośladowe. Rośliny mają ograniczone zdolności produkcyjne. Jest to spowodowane utrudnieniem pobierania wody oraz składników pokarmowych przez uszkodzone korzenie lub podstawę źdźbła. Choroby podsuszkowe w latach wilgotnych powodują również wyleganie roślin. Grzyby te na rośliny następcze przenoszą się głównie poprzez resztki poźniwne. Mogą przeżyć w glebie do trzech lat zarażając ciągle nowe zasiewy zbóż. Jeżeli w tym okresie zasieje się inne zboże oprócz owsa trzeba się liczyć z poważnym spadkiem plonu. Pracując od wielu lat jako doradca wiele razy spotykałam się z taką sytuacją. Jeden z rolników uprawiając przez szereg lat pszenicę na tym samym polu na skutek zaatakowania jej przez podsuszki osiągnął tylko 5 q/ha. Taka sama sytuacja występuje w przypadku tzw. "wiecznego żyta". Jak temu zaradzić? Otóż owies jako jedyna roślina zbożowa spełnia rolę fitosanitarną i jest dobrym przedplonem dla pozostałych gatunków zbóż. Owies nie jest podatny na choroby podsuszkowe. Ponadto owies udaje się na glebach typowo lekkich, które na ogół posiadają odpowiedni dla owsa lekko kwaśny odczyn gleby. Praktycznie można to zaobserwować po uprawie mieszanki zbożowej, w której po posianiu zanikają pszenica i jęczmień, a dominuje owies pomimo odpowiedniej proporcji zbóż użytych do siewu. Ważnym czynnikiem przy uprawie owsa jest wilgotność gleby. Owies ze zbóż ma największe wymagania wodne, źle znosi stanowisko po sobie samym. Powinien być uprawiany na tym samym polu nie częściej jak co 3-4 lata. Dla owsa przeznacza się zazwyczaj stanowisko w ostatnim roku w płodozmianie najczęściej po zbożowych. Lepsze stanowisko np. po ziemniakach powinno się przeznaczyć dla bardziej wymagających roślin np. pszenicy, jęczmienia. Na bardzo lekkich glebach owies można uprawiać po ziemniakach jak i po strączko-

wych. Uprawiany na glebach lżejszych, uboższych w składniki pokarmowe reaguje szczególnie silnie na nawożenie azotem. Ponadto owies reaguje dużym obniżeniem plonu na opóźniony siew i dlatego bardzo ważnym jest termin siewu, którego należy dokonać bardzo wcześnie zgodnie ze starym przysłowiem "siej owies w błoto a będziesz zbierał złoto".

*inż. Teresa Razukiewicz
ODR Wisznice.*

PODKIEŁKOWYWANIE ZIEMNIAKÓW

Podkiełkowanie ziemniaków zapewnia wiele korzyści. Przede wszystkim skraca okres od posadzenia do wschodów o ok. 10 dni, a także wyrównuje wschody, zwiększa plon o 15-20% czyli 30-40 kwintali z 1 ha.

Jak i w czym podkiełkować?

Bulwy do podkiełkowania umieszczamy w ażurowych skrzynkach lub dziurkowanych workach. W skrzynkach bulwy powinny leżeć w dwóch warstwach, aby mógł być zapewniony równomierny dostęp światła do wszystkich ziemniaków. Skrzynki lub worki umieszcza się w pomieszczeniu w którym przez pierwsze dni utrzymuje się temperaturę ok. 20 stopni C a dostęp światła nie jest konieczny. W tych warunkach następuje pobudzenie wszystkich oczek. Przez pozostały okres podkiełkowania utrzymuje się w pomieszczeniu temperaturę w dzień 16-18 C a w nocy 10-12 C. Dostęp światła naturalnego lub sztucznego należy zapewnić przez 9-12 godzin na dobę. Pomieszczenie powinno być starannie wietrzone a przy nierównomiernym dostępie światła skrzynki należy co pewien czas przestawiać. Sadzeniaki na obsadzenie 1 ha umieszcza się w około 200 skrzynkach co wymaga pomieszczenia 8 m². Z braku odpowiedniego pomieszczenia ziemniaki mogą być podkiełkowane pod przykryciem z przezroczystej folii. Płachtę foliową nakłada się bezpośrednio na skrzynki lub rozpina się na rusztowaniu namiotu. Namiot foliowy winien być ogrzewany. Okres podkiełkowania zależy od odmiany i wynosi od 3-5 tygodni. Kiełki powinny mieć 1,5-2,5 cm długości oraz charakterystyczne dla danej odmiany zabarwienie. Krótkie i grube kiełki nie oblamują się przy ręcznym sadzeniu a także przy sadzeniu sadzarką mechaniczną.

inż. Wiesław Kistel

A Więc Mówimy Do Widzenia

John Ewart i Wayne Hansen

Nasz pobyt w Białej Podlaskiej dobiega końca. Nasz 6-miesięczny udział w Polsko-Amerykańskim Programie Doradztwa Rolniczego był zarówno przyjemny jak i satysfakcjonujący. Satysfakcję czerpiemy z uznania wyrażanego przez pracowników ODR, rolników i przez wielu tych z którymi pracowaliśmy. Wyjeżdżamy stąd mając w pamięci wielu naszych nowych przyjaciół, jak i mając świadomość że, i my także dużo się tutaj nauczyliśmy.

Jak ten czas szybko przeleciał od naszej pierwszej niedzieli spędzonej tutaj. Było to w czerwcu w Dniu Otwartych Drzwi w ODR. Tego właśnie dnia odbyliśmy naszą pierwszą wizytę w gospodarstwie koło Terespoła, wzięliśmy udział w powitanii, zostaliśmy wszystkim przedstawieni a potem uczestniczyliśmy w ognisku na którym spotkaliśmy się z wieloma rolnikami i pracownikami ODR. Od tego czasu spotkaliśmy się z 1.700 rolnikami i innymi, odwiedziliśmy 45 gospodarstw i domów, mieliśmy wiele kontaktów z doradcami, specjalistami i pracownikami ODR, byliśmy w 36 urzędach, mieliśmy 54 formalne prezentacje i wiele nieformalnych, napisaliśmy 11 artykułów do miesięcznika ODR, udzieliliśmy 2 wywiady radiowe i jeden dla miejscowej gazety.

I to wszystko odbywało się w połączeniu z wieloma przyjemnymi podróżami po Polsce. Polska to piękny kraj, i ileż tu jest do zobaczenia. Wielu ludzi w zachodnim świecie nie ma pojęcia o tym co można zobaczyć w Polsce. Powrócimy do Stanów Zjednoczonych jako prawdziwi ambasadorzy Polski.

Wayne Hansen jest w Polsce po raz trzeci i nie ma wątpliwości, że tu znów powróci. John Ewart jest w Polsce pierwszy raz, ale przyjedzie tu w styczniu na 2-miesięczny pobyt w ramach Programu. Następnie dołączy do kolejnego Programu Polsko-Amerykańskiego na następne 6 miesięcy, ale już w innym regionie Polski. Oczywiście będzie odwiedzał Białą Podlaskę.

Będzie nam naprawdę miło znaleźć się znów w domu, wśród rodziny i przyjaciół, szczególnie podczas Świąt Bożego Narodzenia. Ale przyjemne wspomnienia jakie zabieramy z sobą o Polsce, a szczególnie te związane z naszymi przyjaciółmi z Białej Podlaskiej pozostaną w naszej pamięci przez całe życie.

John Ewart
Wayne Hansen

ODR o sobie

Z dniem 1 grudnia 1993 roku Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Grabanowie rozpoczął realizację tematu demonstracyjnego "Technologia pozyskiwania mlekawysokiej jakości". Lokalizacja tematu przeprowadzona została w gospodarstwach u tych rolników którzy są zainteresowani produkcją mleka i posiadają stado krów minimum 4 sztuki oraz mają problemy z uzyskaniem mleka wysokiej jakości. Tego typu demonstracji na terenie województwa jest 40 i są zlokalizowane w następujących gminach: Janów Podlaski, Konstantynów, Piszczac, Tucznawisznice i Sosnowka.

Celem niniejszej demonstracji jest poprawa jakości mleka poprzez skuteczniejsze upowszechnianie właściwych zasad i metod pozyskiwania mleka zapewniając niezbędne środki czystości i produkcji. Przed rozpoczęciem demonstracji w każdym gospodarstwie dokonana została analiza i opis gospodarstwa z uwzględnieniem:

- warunków zoohigienicznych w budynku
- jakości żywienia
- wydajności mlecznej krów
- stanu zdrowotnego żywienia
- dotychczasowej technologii pozyskiwania mleka

Jeszcze w okresie jesiennym przed rozpoczęciem demonstracji wszystkie obory zostały wewnątrz wybielone

wapnem. Każdemu rolnikowi za częściową odpłatnością zostały dostarczone następujące środki produkcji: koncentrat KKC z soją, płynny wysokobiałkowy koncentrat UROLAC, krem EUTRA do pielęgnacji wymion, środki myjące- koncentrat EUTRA i MILKO PLUS, wapno do bielenia obór, cedzidła płócienne oraz COPEX do odmuśszania obór.

Wprowadzone zostanie żywienie normowane opracowane przez specjalistów doradztwa rolniczego na komputerze w oparciu o pasze znajdujące się w gospodarstwie. Powszechnie stosowane będą środki myjące urządzenia dojarzkie i higieny osobistej.

Zachowanie wysokiej jakości higienicznej mleka oraz pełnej zdrowotności krowy i jej wymienia zależy przede wszystkim od hodowcy dojarza, który powinien:

- właściwie przygotować krowy do doju,
- zapewnić odpowiednią higienę pasz i pomieszczeń,
- funkcjonalność stanowisk i czystość zwierząt,
- prawidłowo wykonać dój właściwy,
- schłodzić pozyskane mleko

Wyniki z prowadzonych demonstracji oraz opinie rolników o dostarczonych środkach produkcji opublikujemy po terminie zakończenia, który upływa z dniem 30.04.1994 roku.

A. Strąćicka

Jak zapobiegać stresom świń.

Często w charakterystyce ras trzody chlewnej spotykamy się z określeniem "Rasa ta jest podatna na stresy". Co to jest stres, jakie są przyczyny jego wystąpienia i jak można zapobiec jego wystąpieniu?

Stres jest reakcją organizmu na negatywne bodźce środowiskowe. Najbardziej podatne na stresy są rasy wybitnie mięsne, wymagające bardzo dobrych warunków żywienia i utrzymania. Prace hodowlane prowadzone w obrębie tych ras zmierzają do wyeliminowania tego zjawiska poprzez selekcję w kierunku zwiększenia odporności. Jest to jednak proces długotrwały i jego efekty nie mogą być widoczne natychmiast. Świnie podatne na stres charakteryzują się na ogół niedoczynnnością tarczycy i nadnerczy, a samo zjawisko związane jest ściśle z przemianą glikogenu w mięśniach, który w sytuacjach nietypowych przechodzi w kwas mlekowy, uwalniając przy tym energię. Później potrzebny jest znów okres odpoczynku, aby zapas glikogenu w mięśniach odbudować. Przyczyny wystąpienia stresu mogą być bardzo różne. W związku z tym wyróżniamy stres: poporodowy, adaptacyjny, masowego wychowu, klimatyczny, żywieniowy, transportowy i emocjonalny. Praktycznie więc każda nowa sytuacja, w której znajdzie się osobnik podatny na stres, może go spowodować. Najczęściej w chowie masowym spotykamy się ze stresem żywieniowym i transportowym. Stres żywieniowy występuje zwykle przy nieprawidłowym żywieniu, objawiającym się brakiem wszystkich niezbędnych składników pokarmowych w dawce lub gwałtownych zmianach paszy. Z tego względu każda pasza powinna być wprowadzana do żywienia stopniowo przez okres potrzebny do przyzwyczajenia się do niej. Często stres występuje podczas transportu w momencie:

- odbioru żywca - przy zbyt długich drogach przepędowych, załadunku i rozładunku, niewłaściwym postępowaniu ze zwierzęciem (np. biciu)
- transportu - przy łączeniu grup zwierząt nie znających się, przy nadmiernym zagęszczeniu oraz przy gwałtownych zmianach prędkości jazdy,
- magazynowania - przy braku wody, paszy i ściółki.

U świń będących w stresie w chwili uboju gromadzi się nadmiar kwasu mlekowego w mięśniach. W mięsie takich sztuk występuje wada PSE (tzw. wada mięsa wodnistego). Mięso takie charakteryzuje się jasną barwą, miękką konsystencją i dużym wyciekaniem soku, co sprawia, że jest ono mało przydatne w przetwórstwie mięsnym.

Objawami wystąpienia stresu są: początkowo drżenie, duszności, podwyższona temperatura ciała, później pojawiają się przyspieszenie oddechu, w drastycznych przypadkach mogą wystąpić nawet upadki.

Ostatnio obserwuje się coraz większe zainteresowanie producentów trzody chlewnej knurami ras typowo mięsnych, zwłaszcza rasą pietrain. A jest to jedna z ras najbardziej na stres narażonych. Nieumiejętne postępowanie z tym knurem może się skończyć całkowitym niepowodzeniem. Dlatego w chowie masowym bardziej wskazane jest utrzymywanie knura pochodzącego z krzyżówki rasy pietrain z rasami polskimi białymi. Knury takie są bardziej odporne na niesprzyjające warunki środowiskowe, a w krzyżowaniu towarowym równie dobrze przekazują potomstwu cechy mięsności.

Aby zapobiec wystąpieniu stresu lub przynajmniej maksymalnie złagodzić jego skutki, należy przestrzegać kilku zasad:

- zwierzę zakupione umieścić w warunkach zbliżonych do tych, w których dotychczas bytowało,
- unikać gwałtownych zmian pasz stosowanych w żywieniu,
- zapewnić w dawce pokarmowej wszystkie, niezbędne składniki pokarmowe, zgodnie z zapotrzebowaniem,
- łagodnie postępować ze zwierzęciem, zapewnić mu spokój i unikać gwałtownych przepędów,
- dbać o właściwe warunki zoohigieniczne w chlewni i odpowiednie warunki transportu.

Należy też pamiętać, że środowisko stworzone przez człowieka jest dla zwierząt środowiskiem sztucznym. Im bardziej jego warunki będą zbliżone do naturalnych, tym bardziej będą optymalne dla zwierząt, a tym samym będą gwarantowały większą odporność na stresy i lepszą zdrowotność całego stada.

Cz. Mirczewska

POLSKO - KANADYJSKI PROGRAM MLECZNY

Kanada jest jednym z krajów o największych osiągnięciach w zakresie mleczarstwa. Mleczarstwo stoi na najwyższym poziomie. Dopracowała się sukcesów w zakresie genetyki. System kontroli jakości mleka spowodował, że średnia zawartość bakterii nie przekracza kilkunastu tysięcy w mililitrze sześciennej. Zrodziła się więc myśl, aby przenieść kanadyjską technologię do gospodarstw producentów mleka w Polsce. W styczniu 1992 roku trzech przedstawicieli Rządu Kanady w obecności przedstawiciela Ministerstwa Rolnictwa Polski odwiedzili kilkanaście gospodarstw i wybrali gospodarstwo Danuty i Marka Wąsowskich we wsi Suchodół w gminie Grębków w województwie siedleckim. Uzyskano zgodę rolnika na przekształcenie jego gospodarstwa w gospodarstwo demonstracyjne ukazujące kanadyjski sposób zarządzania. Jest to gospodarstwo modelowe, a więc rolnik zgodził się na pewien reżim, przebudowę gospodarstwa oraz podporządkowanie się w tym zakresie. Rolnik posiada 42 hektary ziemi. Gospodarstwo ustawione jest na bydło mleczne - obsada 15 krów, średnio prawie 5 tysięcy litrów mleka od krowy. W ramach programu obora głęboka została przekształcona na płytką, 23-stanowiskową. Wymieniono na nową instalację udojową i aparaturę do schładzania mleka. W gospodarstwie umieszczono 10 sprowadzonych z Kanady jałówek zainseminowanych w Kanadzie. Założeniem utworzonego gospodarstwa modelowego jest poprawa jakości mleka, zwiększenie wydajności stada, podniesienie produkcji, uzyskanie korzystniejszej ceny mleka. Za utworzenie gospodarstwa modelowego odpowiedzialny jest kanadyjski specjalista. Jego głównym zadaniem była modernizacja gospodarstwa dla potrzeb Programu w oparciu o wzorce i fundusze kanadyjskie. W założeniach Programu jest powołanie "Klubu Producentów Mleka". Dzięki dobrej współpracy ze stroną kanadyjską Program rozwija się w nowych kierunkach.

A. Strącicka

Wywar w żywieniu zwierząt.

» Bariery nawożenia »

Gospodarstwa rolne położone w pobliżu gorzelni mają możliwość korzystania z wywaru ziemniaczanego, bądź zbożowego w żywieniu zwierząt. Nie wszyscy rolnicy stosują go właściwie, skarmiając przez maciory prośne, maciory z prosiętami, co może prowadzić do chorób, a nawet upadków prosiąt.

Wywar w żywieniu trzody chlewnej można stosować jedynie świeży i tylko dla tuczników od wagi 30 kg, stopniowo zwiększając dawki do 7 l wywaru kukurydzianego i 10 l wywaru ziemniaczanego.

Jako przykład dziennej dawki pokarmowej w tuczu wywarem ziemniaczanym może służyć następujący plan żywienia:

- I. 1- 8 tydzień tuczu - waga 30-60 kg - 1,5-2 kg paszy treściwej+ 6 l wywaru
- II. 9 -13 tydzień tuczu - waga 60-80 kg -2-2,3 kg paszy treściwej + 6-8 l wywaru
- III. 14-18 tydzień tuczu - waga 80-105 kg -2,3-2,6 kg paszy treściwej + 8-10 l wywaru

Łączne zużycie w tym okresie tuczu od 30 do 105 kg wagi wynosi 260 kg paszy treściwej i 700 l wywaru ziemniaczanego.

Pasza treściwa winna zawierać w:

I okresie - 1 kg paszy - 1,06 jedn.ows. i 120 g białka og.str.

II okresie - 1 kg paszy - 1.09 jedn.ows. i 115 g białka og.str.

III okresie - 1 kg paszy - 1,1 jedn. ows. i 100 g białka og.str.

Wywary gorzelniane mają małą zawartość suchej masy (5-10 %), są więc paszą wybitnie wodnistą. Zawierają dużo białka - 7 g wywar ziemniaczany i 22 g wywar żytni. W stanie świeżym jest chętnie pobierany przez zwierzęta. Największe zastosowanie ma w żywieniu bydła, a zwłaszcza opasów, którym może być podawany w ilości do 60 l na sztukę dziennie.

Dawki dzienne dla krów mlecznych, szczególnie dla krów cielnych nie powinny być większe niż 30 l. Wysokie dawki mogą wywoływać biegunki, zapalenia skóry, a niekiedy poronienia. Przyczyną jest wysoka zawartość potasu (ok. 58 g w 1 kg suchej masy), przy czym fosforu 8 g, wapnia 3 g, sodu 0.5 g w kg suchej masy. Wywar można stosować w żywieniu koni roboczych w dawce nie przekraczającej 20 l na sztukę dziennie. Wartość 20 kg wywaru ziemniaczanego lub 12 kg wywaru zbożowego zbliżona jest do wartości 1 kg owsa.

Stosując wywar w żywieniu zwierząt należy pamiętać, by żłoby były utrzymane w czystości. Wywar szybko się psuje - co może być przyczyną wielu chorób. Sytuacja taka bardzo często występuje w gospodarstwach rolnych, a rolnik nie jest tego świadomy.

Z reguły każdy wzrost plonów o 60 - 70 % należy zawdzięczać nawozom mineralnym. Czy jednak uwzględniając ich plonotwórczość nie przecenia się roli samego tylko nawożenia.

W obecnych realiach ekonomicznych, gdy ceny nawozów mineralnych przyprawiają o zawrót głowy, pytanie to wydaje się być bardziej zasadne niż kiedykolwiek. Chodzi o to, aby nawet te zmniejszające się ilości stosowanych nawozów mineralnych były bardziej efektywnie wykorzystane niż dotychczas.

Największą przeszkodą jest niewątpliwie nadmierne zakwaszenie gleb. Proces ten pogłębia wzrastająca emisja siarki (kwaśne deszcze) oraz stałe wymywanie z gleby, jak również pobór wapna przez uprawiane rośliny. Z powodu nadmiernego zakwaszenia gleb tracimy prawie połowę wysiewanych nawozów mineralnych. Czy przy dość niskim poziomie ich stosowania możemy jeszcze godzić się na tak duże straty? Na pewno nie. Póki co "wapniowa tama" jest zasadniczą barierą w pełnym wykorzystaniu stosowanych nawozów mineralnych. Następnym problemem jest niedobór magnezu. Niedobór tego składnika to kolejna bariera uniemożliwiająca pełne wykorzystanie innych składników zawartych w nawozach mineralnych. Wbrew więc obiegowym opiniom nie tylko ilość stosowanych nawozów mineralnych ogranicza plonowanie roślin, ale również poziom ich wykorzystania.

Bez względu na to jak się wypowiadamy o znaczeniu nawozów mineralnych, nie można jednak podważać ich plonotwórczego "wkładu".

Na glebach słabszych, a tych jest większość, trudno jest uzyskać zadawalające efekty produkcyjne, gdyby nie nawozy organiczne, zwłaszcza obornik.

W pełnym racjonalnym nawożeniu na pewno nie można przeciwstawiać nawozów organicznych - mineralnym. Stosowanie tylko samych nawozów organicznych jest również rozwiązaniem nie dobrym, gdyż nie zawierają one w odpowiedniej ilości i proporcji składników pokarmowych niezbędnych dla roślin. Na przykład w oborniku za mało jest fosforu, a w gnojowicy za dużo azotu i potasu.

Dlatego też dobrym rozwiązaniem jest równoległe stosowanie obu tych rodzajów nawozów, gdyż się niejako uzupełniają.

Nie tudźmy się jednak, że dodatkowe tylko kilogramy, kwintale nawozów mineralnych wyczarują plony o jakich marzymy. Właściwa agrotechnika (uprawa roli, dobór odmian, termin siewu, ochrona przed chorobami i szkodnikami) wapnowanie i magnezowanie gleb- wszystkie te czynniki są niezwykle ważne i dopiero w połączeniu z wyższymi dawkami nawozów mineralnych mogą przynieść oczekiwane rezultaty w postaci wyższych plonów.

H. Kusznerczuk

Weronika Kondraciuk

Uprawa pszenicy jarej

Coraz więcej rolników zwiększa areal zasiewu pszenicy jarej zmniejszając ozimą. Wiąże się to z dużym postępowaniem w hodowli odmian tego zboża oraz dużo mniejszymi wydatkami na zwalczanie chwastów i chorób w porównaniu z formą ozimą.

Najlepsze plony uzyskuje się na glebach pszennych b. dobrych i dobrych. Zadawalające plony uzyskamy również na glebach żytnych bardzo dobrych. Pszenica jara jest odporna na przymrozki, znosi temperatury od -1 do -6°C. Dobrym przedplonem pod pszenicę jarą są okopowe, natomiast złym są zboża.

Jeżeli pH jest poniżej 6,5 pole powinno być zwapnowane pod orkę przedzimową.

Zespół wiosennych zabiegów przygotowujących pole pod zasiew składa się zwykle z włokowania i bronowania, bronowania lub kultywatorowania i bronowania. Nawożenie fosforem i potasem stosuje się wiosną przed siewem pszenicy. Zależne one są od zasobności gleb. Dlatego też dawki są bardzo zróżnicowane - fosforu średnio od 30 - 80 kg P₂O₅ natomiast potasu od 70 - 130 kg K₂O. Nawożenie azotem zaś powinno się stosować w dwóch dawkach: przed siewem oraz

w fazie strzelania w źdźbło. Optymalna dawka azotu pod pszenicę jarą wynosi 60 - 120 kg/ha.

Nasiona przed siewem należy zaprawić jedną z zapraw: Baytan, Oxafun T, Funaben w dawce 200g/100 kg nasion.

Zaprawy nasienne chronią młode rośliny przed chorobami. Pszenicę jarą należy siać możliwie jak najwcześniej, wówczas silnie rozwija się system korzeniowy, dzięki czemu zmniejsza się jej wrażliwość na nie sprzyjające warunki pogody. Opóźnienie terminu siewu powoduje duży spadek plonu, zmniejsza się rozkrzewienie.

Optymalna ilość wysiewu wynosi od 180 - 260 kg nasion na 1 ha. W przypadku opóźnienia należy zwiększyć ilość wysiewanego ziarna.

Chwasty dwuliścienne odporne (gwiazdnica, rumianowate) zwalczamy Chwastoxem DF lub M oraz Aminopielikiem D lub P wiosną w fazie krzewienia pszenicy w dawce 3l/ha. Miotłę zbożową zwalczamy Tribunilem 70 WP w dawce 2 - 2,5 kg/ha w fazie 4 liści.

opr. Eugenia Kalinowska

Zimowe zwalczanie chwastów

Wielu rolników z mojego terenu działania stosuje zimowe zwalczanie chwastów. Herbicydem do zastosowania zimą, a dokładnie w okresie spoczynku roślin jest Dicuran 80 WP firmy Ciba - Geigy. Pozwala on na znaczne oszczędności, gdyż może być użyty w zminimalizowanej dawce stanowiącej połowę dawki normalnej. To zmniejszenie ilości preparatu chwastobójczego nie tylko nie zmniejsza jego skuteczności, ale często daje efekty lepsze, pod warunkiem wykonania oprysku we właściwym terminie. Zimowe odchwaszczanie Dicuranem można stosować od późnej jesieni (początek przymrozków nocnych) aż do przedwiośnia. Najwyższą skuteczność zapewniają opryski dawką 1 kg/ha wykonane od początku mrozów do końca lutego. Preparat może być użyty na zamrożoną glebę, ale bez okrywy śnieżnej.

Nie należy stosować go również wtedy, gdy na polu są kałuże po deszczu lub roztopniałym śniegu. Stan gleby musi umożliwiać przejazdy bez ryzyka zapadania się kół i tym samym bez ryzyka uszkodzenia roślin.

Zabieg opryskiwania można wykonać w warunkach temperatur poniżej 0°C, ale należy wówczas przestrzegać pewnych zasad. Aby obniżyć temperaturę zamarzania cieczy użytkowej, można dodać na 100 l cieczy 15 kg mineralnego nawozu azotowego, np. mocznika. Należy także odciąć dopływ cieczy do dysz przy przejazdach napelnionym opryskiwaczem. Natomiast po zakończeniu opryskiwania trzeba dokładnie spuścić wodę z wszystkich części maszyny i osuszyć te elementy robocze, które mogłyby ulec uszkodzeniu.

Oprac. inż. B. Bahniuk

Owczarstwo to hodowla czy już tylko hobby?

W latach 1970-1985 owczarstwo było jednym z najbardziej dochodowych kierunków produkcji w rolnictwie. Wśród rolników było znane powiedzenie "kto ma owce ten ma co chce". Niestety koniec lat osiemdziesiątych to koniec polskiego owczarstwa. Stały spadek opłacalności produkcji wełny i żywca baraniego, spowodował spadek krajowego pogłowia owiec z około 5 mln sztuk w latach 1980-1985 do około 0,7 mln sztuk w roku 1993. Tylko regionalna tradycja i przywiązanie do chowu i hodowli tego gatunku zwierząt nie pozwoliło na jego całkowitą likwidację. Poniżej przedstawiam roczny koszt paszy na utrzymanie 1 owcy-matki o wadze 80 kg w raz z przychowkiem oraz uzyskiwane dochody. Koszty paszy:

Lp.	Rodzaj paszy	Ilość	Cena za 1 q	Wartość
1	Siano	5,4	80.000	432.000
2	Zielonka past.	18,0	20.000	360.000
3	Treściwe	1,5	170.000	225.000
4	Okopowe	1,0	50.000	50.000
5	Dodatki min.	0,01	2.500.000	25.000
	Razem	x	x	1.122.000

Powyższe zestawienie kosztów nie uwzględnia kosztów utrzymania owczarni, kosztów weterynaryjnych i zapłaty rolnikowi za włożoną pracę.

Dochody:

Wełna 6 kg x 12 000 zł/kg - 72 000 zł

Jagnię 1,2 szt x 25 kg x 30 000 zł/kg - 900 000 zł

Razem 972 000 zł

Tak więc samo zestawienie kosztów paszy i uzyskanych dochodów przynosi rolnikowi straty. Na pytanie, kto jeszcze w Polsce trzyma owce - odpowiadam - chyba tylko hobbyści.

mgr inż. Czesław Wygiera

KREDYTY PREFERENCYJNE BANKU OCHRONY ŚRODOWISKA SA

Jak wynika z doświadczeń Banku Ochrony Środowiska - BOŚ SA w ostatnich latach realizowanych jest coraz więcej przedsięwzięć mających na celu zlikwidowanie zniszczeń środowiska naturalnego powstałych w wyniku działalności człowieka i stworzenia systemu zabezpieczającego przed dalszą degradacją. Zjawisko to należy ocenić pozytywnie niezależnie od tego, co decyduje o podejmowaniu poszczególnych przedsięwzięć. Przedsięwzięcia w zakresie ochrony środowiska realizowane są ze środków finansowych pochodzących z różnych źródeł. Poza środkami własnymi inwestorów może również występować pomoc w postaci dotacji i niskoprocentowych pożyczek oraz kredytów. Wiadomo powszechnie, że potrzeby inwestycyjne w zakresie poprawiania stanu środowiska naturalnego w Polsce wielokrotnie przekraczają możliwości ich finansowania. Dlatego też działania te muszą z konieczności być rozłożone w czasie, a przedsięwzięcia priorytetowe muszą być wykonane w pierwszej kolejności. Wynika z tego, że realizacja nie każdej inwestycji, w której można dopatrywać się elementu ochrony środowiska, może być dotowana czy wspierana kredytem preferencyjnym. Kredyty preferencyjne udzielane są przez Bank w oparciu o " Kryteria Wyboru Przedsięwzięć Finansowych ze środków NFO-ŚiGW"- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Z uwagi na to, że BOŚ SA może aktualnie udzielać jednemu wnioskodawcy kredyt w wysokości do ok.25 mld zł, nie jest w stanie znacząco wspierać dużych zadań w zakresie ochrony środowiska (o zasięgu krajowym). Może to czynić NFOŚiGW. Bank natomiast może w istotny sposób współfinansować zadania o zasięgu lokalnym i regionalnym. Stosowana jest zasada udzielania kredytów preferencyjnych na realizację zaawansowanych przedsięwzięć, dających w krótkim czasie określony efekt ekologiczny. Kredyt preferencyjny powinien umożliwić przyspieszenie zakończenia budowy lub modernizacji inwestycji, a tym samym osiągnięcie zamierzonego efektu ekologicznego, rozumianego jako poprawę warunków sanitarnych ludności, zmniejszenie " ładunków" zanieczyszczeń emitowanych do środowiska (woda, powietrze, ziemia) oraz ochronę i racjonalne gospodarowanie naturalnymi zasobami środowiska. O kredyt preferencyjny może ubiegać się każdy, jeśli wykaże, że w wyni-

ku realizowanego przedsięwzięcia uzyskany zostanie wymierny efekt ekologiczny i jeśli spełnia czysto bankowe wymogi - posiada zdolność kredytową i przedstawi prawne zabezpieczenie zwrotności kredytu. Bank nie preferuje określonych producentów. Bank kieruje się zasadą, że każde rozwiązanie (urządzenie) może uzyskać kredyt preferencyjny, jeśli zapewniona jest sprawność i niezawodność urządzeń gwarantująca dotrzymanie wymaganych warunków ochrony środowiska, a nakłady inwestycyjne i koszty eksploatacji urządzeń nie przekraczają znacznie nakładów i kosztów rozwiązań podobnych. Preferowane są rozwiązania krajowe tylko w przypadku, kiedy sprawność i niezawodność, osiągnane efekty ekologiczne i pełne koszty eksploatacji (łącznie z amortyzacją) zbliżone są do rozwiązań zagranicznych. Szczegółowe warunki udzielania kredytów preferencyjnych: Kredyty preferencyjne mogą być udzielane przez Bank w granicach do 50% wartości kosztorysowej zadania, przy zaangażowaniu minimum 20% udziału środków własnych kredytobiorcy. Kredyty preferencyjne mogą być udzielane na okres nie dłuższy niż 4 lata, z karencją spłaty rat kapitałowych na okres nie dłuższy niż 1,5 roku. Stopa oprocentowania kredytów preferencyjnych, ustalona jest w relacji do stopy oprocentowania kredytu refinansowego (s.o.k.r.) ustalonej przez NBP wynosząc odpowiednio: - od 0.2-0.6 s.o.k.r. dla kredytów udzielanych na inwestycje realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego i spółki wodno - ściekowe, zadania pilotowane o dużym stopniu ryzyka oraz projekty związane z utylizacją wód zasolonych; - od 0.4-0.8 s.o.k.r.dla kredytów udzielanych na inwestycje realizowane przez jednostki produkcyjne, podejmujące działalność wytwórczą na rzecz ochrony środowiska (wytwarzanie maszyn, urządzeń, aparatury pomiarowej); - od 0.6-1.0 s.o.k.r. dla pozostałych kredytów. Aktualnie stopa kredytu refinansowego wynosi 35% w okresie rocznym. Wymagane jest wykazanie źródeł finansowania inwestycji w całości, jako gwarancji jej ukończenia. Natomiast wybór rozwiązań technicznych i wykonawcy powinien być dokonany w drodze przetargu. Inwestycja powinna ponadto spełniać wszelkie wymogi formalno - prawne, zarówno administracyjne, jak i środowiskowe. Szczegółowych informacji udzielają Oddziały BOŚ SA rozmieszczone na terenie całego kraju.

NOTOWANIA Z TARGÓW I JARMARKÓW

SPORZĄDZONE PRZEZ OSRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO W GRABANOWIE

.../Ceny w tys. zł za jednostkę)

Wyszczególnienie	J.M.	Wisznice 27.12.93r.	Parczew 28.12.93r.	Radzyń Podlaski 29.12.93r.	Łosice 29.12.93r.	Piszczac 29.12.93r.	Międzyrzec Podlaski 30.12.93r.	Biała Podlaska 30.12.93r.
pszenica	q	-	-	250	240	200 - 220	260	250
pszenżyto	q	-	200	-	200	-	240	240
żyto	q	-	-	210	210	180	220	200
jęczmień	q	-	200	240	-	200	240	240
owies	q	-	-	210	200	180 - 190	220	200
mieszanka zbożowa	q	-	-	220	180	180 - 200	-	220
prosięta 10-15 kg	para	1200 - 1300	1050 - 1100	1200 - 1500	1100	900 - 1000	1000 - 1400	900
prosięta pow.15kg	para	-	1100 - 1150	-	1200	-	1600	-
krowa	szt.	-	-	-	10000	9000 - 10000	8000	-
króliki	kg	-	14	-	-	-	-	-
jaja	szt.	-	3	2,6	2,5	-	2,2 - 2,5	3
jablka	kg	-	2,5 - 4,5	3 - 5	2,5	3 - 4	2 - 5	4
cebula	kg	-	2,5 - 3	2,5	2,5	3	3	3
marchew	kg	-	2 - 2,5	2,5	-	3	3	3
ziemniaki	kg	-	2,5*	-	-	-	-	-
gruszki	kg	-	12	-	-	-	8 - 10	-
orzech włoski	kg	-	14	-	-	-	-	-
kasza gryczana	kg	-	11	-	-	-	-	-
pietruszka	kg	-	7	-	-	7	-	6 - 7

Uwagi:

Wisznice: zboża - brak podaży

prosięta - podaż mała, popyt mały
 Łosice: zboża - podaż mała, popyt mały
 prosięta - podaż mała, popyt średni

Biała
 Podlaska: zboża - podaż średnia, popyt średni
 prosięta - podaż mała, popyt średni

Parczew: prosięta - podaż średnia, popyt średni
 *ziemniaki- cena na zieloniaku

Radzyń

Podlaski: zboża - podaż średnia, popyt średni
 prosięta - podaż średnia, popyt duży

Piszczac: zboża - podaż mała, popyt duży
 prosięta - podaż mała, popyt średni

Międzyrzec
 Podlaski: zboża - podaż średnia, popyt średni
 prosięta - podaż mała, popyt duży

Targowiskowe ceny rolnicze w kraju

Od 20 grudnia do 25 grudnia 1993r

Lp	Województwo	Targowisko	Pszenvica	Zyto	Jęczmień	Ziemniaki	Prosięta	Jaja	Jabłka	Cebula
	Jedn. miary		tys. zł /dt	tys. zł /dt	tys. zł /dt	tys. zł. /t	tys. zł. para	tys. zł. /szt.	tys. zł. /kg	tys. zł. /kg
		min.	180	140	180	45	950	2.66	2.00	1.30
		max.	280	270	280	200	1900	4.00	6.5	5.00
		średnie	244	193	222	103	1301	3.29	4.05	3.13
		odchylenie standard	20	22	23	33	151	.29	0.86	0.83
1	Biała Podlaska	Biała Podlaska	250	200	250		1200	3.5	4.00	3.00
2	Biała Podlaska	Międzyrzec Podl.	260	220	240		1300	2.1	3.00	3.00
3	Białystok	Bielsk Podlaski	210	180	190		1200	2.8	4.00	4.00
4	Białystok	Knyszyn	220	170	200		1300		4.50	5.00
5	Bielsko Biała	Sucha Beskidzka	270	250	260	120	1400	4.0	4.00	3.50
6	Bielsko Biała	Wadowice	260	240	260	120	1600	3.8	4.00	3.00
7	Bydgoszcz	Koronowo	240	200	240	100	1300		3.00	4.00
8	Bydgoszcz	Więcbork	240				1100		3.00	3.00
9	Częstochowa	Olesno	240	200	200		1300	3.3	4.50	2.50
10	Częstochowa	Pajęczno	240	200	210		1200	3.0	4.00	3.50
11	Elbląg	Orneta	210	170	180	100	1350	3.3	5.50	2.20
12	Elbląg	Susz	200	150	200		1200	3.3	4.00	
13	Gdańsk	Kartuzy	230		230		1400	3.2	5.500	3.50
14	Gdańsk	Stargard	230		210		1200	3.45	4.00	4.00
15	Gorzów Wlkp.	Drezdenko	250	180	230		1200	3.0	4.00	4.00
16	Gorzów Wlkp.	Międzyrzecz	280	200	240	120		3.2	5.00	3.00
17	Jelenia Góra	Bolesławiec	245	200	200	110	1350	3.2	4.00	3.50
18	Katowice	Siewierz	240	190	210		1500	3.0	4.00	2.50
19	Katowice	Wodzisław	280		280	140	1400	3.2	4.00	3.00
20	Kielce	Bodzętyn	245		250		1350	3.2	3.50	2.00
21	Kielce	Kazimierza	240	200	230		1400	4.0	4.00	2.00
22	Konin	Konin	260	180	220	120	1300	2.7	4.00	
23	Konin	Stupca	240	180	220	100	1400	3.3	4.00	
24	Koszalin	Koszalin	280			110		3.45	4.25	4.00
25	Koszalin	Świdwin	250			125	1200	3.35	5.00	1.80
26	Kraków	Krzyszowice	240		210	90		3.5	3.00	1.90
27	Kraków	Proszowice	230		200	70	1300	3.5	4.00	1.30
28	Krosno	Krosno	260			100	1300	3.0	3.00	3.00
29	Krosno	Ustrzyki Dolne	280			130		3.0	4.00	4.00
30	Legnica	Głogów	240			90	950	3.2	3.00	2.25
31	Legnica	Jawor	243		195	75	1450	3.35	6.50	4.50
32	Leszno	Wschowa	270	190	230	110	1100	3.5	6.00	5.00
33	Łódź	Głowno	255	180	240	90		3.33	4.00	3.00
34	Łódź	Pabianice	250	180	240	90		3.2	4.00	3.00
35	Łomża	Sokoły	220	170	200		1200	3.2		
36	Łomża	Ciechanowiec	240	200	220	60	1000	3.0		
37	Lublin	Ryki	260	220			1400	4.0	3.50	2.00
38	Nowy Sącz	Nowy Targ	280	270	270	120	1900	3.2	4.00	4.00
39	Nowy Sącz	Nowy Sącz	240	230	240	110	1600	3.8	3.00	1.60
40	Olsztyn	Biskupiec	220		200	120		3.2	5.00	3.75
41	Olsztyn	Mragowo	240		220		1350	3.25	4.75	3.50
42	Opole	Brzeg				150	1050	3.2	4.50	4.00
43	Opole	Kędzierzyn				200	1100	3.2	5.00	4.00
44	Ostrołęka	Ostrołęka	240	190	260	100	1200	3.0	3.00	2.00
45	Ostrołęka	Wyszków	240	180	230	45	1300	3.2	4.00	3.00
46	Piła	Złotów	200			100	1200	3.0	3.00	3.00
47	Piła	Trzcinka	240		210	100		3.5	3.50	3.00
48	Piotrków Trybun.	Radomsko	250	170	220	90	1300	3.1	4.00	3.00
49	Piotrków Trybun.	Belchatów	240	170	220	50	1250	3.2	4.00	2.00
50	Poznań	Poznań	250	200	210	120	1280	3.4	4.10	4.70

Targowiskowe ceny rolnicze w kraju

Od 20 grudnia do 25 grudnia 1993r

Lp	Województwo	Targowisko	Pszemica	Zyto	Jęczmień	Ziemia ki	Prosięta	Jaja	Jabłka	Cebula
	Jedn. miary		tys. zł /dt	tys. zł /dt	tys. zł /dt	tys. zł /dt	tys. zł. para	tys. zł. para	tys. zł. /kg	tys. zł. /kg
51	Poznań	Grodzisk Wlkp.	250	200	210	100	1300	4.00	4.50	3.50
52	Przemyśl	Przemyśl	240	190	200	80	1200	3.80	3.50	3.50
53	Przemyśl	Lubaczow	230	190		80	1300	3.50	4.00	3.00
54	Radom	Ilza	230	190	200	50	1200	3.20	3.00	3.00
55	Radom	Przysucha	240	190		80	1400	3.50	3.00	3.00
56	Radom	Radom	225	175			1550	2.66	4.75	2.75
57	Radom	Siemno	245		250		1250	3.33	3.50	1.50
58	Rzeszów	Leżajsk					1200	3.40	4.00	3.00
59	Rzeszów	Mielec	250		230		1400	3.50	4.50	3.50
60	Siedlce	Mińsk	270	200	240	60	1200	3.30	3.50	2.75
61	Siedlce	Siedlce	255	210	230		1200	3.50	3.50	3.75
62	Sieradz	Lask	245	175	205	60	1250	3.30	5.50	3.25
63	Sieradz	Widawa	240	170	185	65	1300	3.15	4.00	2.50

64	Skierniewice	Brzeziny	260	180	260		1600	3.30	3.75	2.50
65	Skierniewice	Sochaczew	240	180	235	70	1350	3.30	4.00	3.00
66	Słupsk	Bytow					1300			
67	Słupsk	Sławno						3.30	3.50	3.00
68	Suwałki	Olecko	200	140	200	100	1600	3.20	5.00	4.00
69	Suwałki	Suwałki	180	160	180		1200	2.80	5.00	4.00
70	Szczecin	Łobez				130		3.10	5.50	5.00
71	Szczecin	Stargard	250				1200	3.50	5.00	5.00
72	Tarnów	Dębica	260	220	230	100	1350			
73	Tarnów	Szczucin	240	210	230		1500	2.70	3.00	2.00
74	Tarnobrzeg	Janów Lubelski	230	210	220		1300	3.50	2.00	2.50
75	Tarnobrzeg	Rudnik	240	200	220		1200	3.50	3.00	2.50
76	Toruń	Brodnica	240	200	220		1400	3.00	3.00	3.00
77	Toruń	Grudziadz	260		200	150	1200	2.90	4.50	2.80
78	Wałbrzych	Bystrzyca	265	215	190	150	1100	3.25	5.50	3.00
79	Wałbrzych	Dzierżoniów	280			150	1400	3.05	3.25	2.50
80	Warszawa	Góra Kalwaria	250	180	230	80	1500	3.70	4.00	3.00

81	Warszawa	Grodzisk Mazow.	260	190	240	70	1400	3.20	4.00	3.00
82	Włocławek	Dobryzn	230	180	200	200	1300	3.00	6.50	
83	Włocławek	Aleksandrów Kuj.	240	200	230	80	1300	3.30	3.50	3.00
84	Wrocław	Olawa					1100	3.00	3.50	3.00
85	Wrocław	Trzebnica					1200	3.10	3.50	3.00
86	Zamość	Biłgoraj	240	210		100	1200	3.50	3.00	2.80
87	Zamość	Zamość	210	190	190			3.50	4.00	2.50
88	Zielona Góra	Wolsztyn	260	180	240	150	1350	4.00	5.50	4.50

Program cyklu TVP "MAGAZYN NOTOWAŃ" od 04.01.94r. do 18.02.94r.

Czas nadawania programu: 12¹⁵ - 12⁴⁵ wtorek, środa, czwartek, piątek

04.01.wtorek	- Hity "Magazynu Notowań" 1993	- 30 min.	25.01.wtorek	- Preparaty mikrobiologiczne	- 15 min.
05.01.środa	- Zwierzęta futerkowe	- 30 min.	25.01.wtorek	- Ekologiczna gmina	- 15 min.
06.01.czwartek	- Szynszyle	- 20 min.	26.01.środa	- Niezwykła kariera przydrożnej wierzby	- 20 min.
06.01.czwartek	- Szopy prace	- 10 min.	26.01.środa	- Agroturyzm	- 10 min.
07.01.piątek	- Króliki	- 20 min.	27.01.czwartek	- Zwierzęta Zielonej Wyspy. Agroturyzm	- 30 min.
07.01.piątek	- Wystawa Zwierząt Futerkowych	- 10 min.	28.01.piątek	- Agroturyzm. Pegaz na wsi	- 30 min.
11.01.wtorek	- Warzywa w szklarni	- 25 min.	01.02.wtorek	- Hodowla koni	- 30 min.
11.01.wtorek	- Trzmielce w szklarni	- 5 min.	02.02.środa	- Pielęgnacja koni	- 30 min.
12.01.środa	- Podłoża w szklarni	- 15 min.	03.02.czwartek	- Koniki polskie. Wczasy w siodle	- 30 min.
12.01.środa	- Uprawa ogórków na welnie mineralnej	- 15 min.	04.02.piątek	- Historia konia arabskiego	- 30 min.
13.01.czwartek	- Technika w szklarni	- 20 min.	08.02.wtorek	- Z wizytą we Francji	- 30 min.
13.01.czwartek	- Nawadnianie w szklarni	- 10 min.	09.02.środa	- Z wizytą w Skandynawii i Niemczech	- 30 min.
14.01.piątek	- Owad kontra owad	- 10 min.	10.02.czwartek	- Z wizytą za oceanem	- 30 min.
14.01.piątek	- Kwiatowy zawrót głowy	- 20 min.	11.02.piątek	- Suwalski Park Krajobrazowy	- 30 min.
18.01.wtorek	- Rachunkowość w gospodarstwie	- 20 min.	15.02.wtorek	- Paliwo z rzepaku. Wypadki w rolnictwie	- 30 min.
18.01.wtorek	- Komputer na wsi	- 10 min.	16.02.środa	- Sprzedaż i obsługa maszyn	- 10 min.
19.01.środa	- Interwencjonizm w rolnictwie	- 13 min.	16.02.środa	- Zespołowe użytkowanie maszyn	- 10 min.
19.01.środa	- Jak nie zostać bankrutem ?	- 7 min.	16.02.środa	- Znak jakości	- 10 min.
19.01.środa	- Prognozy Agencji Rynku Rolnego	- 10 min.	17.02.czwartek	- Egzaminacje dla maszyn	- 20 min.
20.01.czwartek	- Przykładowe rozwiązania domów wiejskich, kuchnia w gospodarstwie	- 30 min.	17.02.czwartek	- Przechowywanie technologiczne	- 10 min.
21.01.piątek	- Wodociąg na wsi. Telefon na wsi	- 30 min.	18.02.piątek	- Utylizacja odpadów	- 20 min.
			18.02.piątek	- Sposób na pasze	- 10 min.

**** Nowe zasady działania Funduszu ****

Restrukturyzacji i Oddłużania Rolnictwa

Od 1 grudnia br. wznowił działalność Fundusz Restrukturyzacji i Oddłużania Rolnictwa.

Do czasu utworzenia Agencji Modernizacji i Restrukturyzacji Rolnictwa Minister Rolnictwa wprowadził nowe zasady kredytowania rolnictwa i jego otoczenia ze środków FRiOR.

1. Kredyty modernizacyjne udzielane są ze środków własnych banków.
2. FRiOR udziela dopłat do oprocentowania kredytów, obniżając bardzo istotnie cenę kredytu.
3. Z kredytów modernizacyjnych korzystać mogą:
 - właściciele i dzierżawcy gospodarstw rolnych,
 - producenci działów specjalnych produkcji rolnej,
 - podmioty prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego i usług dla rolnictwa.
4. Minister Rolnictwa ustala okresowo preferencje podmiotowe i przedmiotowe w zakresie uprawnień do korzystania z dopłat.
5. Podstawą ubiegania się o kredyt jest plan modernizacji gospodarstwa rolnego, pozytywnie zaopiniowany przez właściwy terenowo ODR lub biznes plan dla innej działalności, przedstawiony przez kredytobiorcę wraz z wnioskiem kredytowym i innymi dokumentami wymaganymi przez bank.
6. Każdy wniosek podlega procedurze stosowanej przez banki.
7. Kredyt udzielany jest na 8 lat z karencją do 1 roku.
8. Kredyt modernizacyjny nie może przekraczać:
 - a) 80% wartości nakładów inwestycyjnych na modernizację gospodarstwa rolnego,
 - b) 70% wartości nakładów inwestycyjnych na działy specjalne produkcji rolnej, przetwórstwo i przemysł rolno-spożywczy oraz usługi produkcyjne dla rolnictwa.
 - c) 60% wartości nakładów inwestycyjnych na podejmowaną po raz pierwszy działalność wskazaną w pkt. b.
9. Wysokość kredytu: do 3 mld zł na modernizację gospodarstwa rolnego oraz do 10 mld zł na pozostałe inwestycje.
10. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i wynosi 1,5 stopy kredytu redyskontowego. Przy obecnym oprocentowaniu kredytu redyskontowego wynoszącym 29% bank kredytujący otrzymałby więc około 43,5%.
11. Fundusz pokrywać będzie część należnego bankom oprocentowania wynoszącą w przypadku:
 - a) modernizacji gospodarstwa rolnego - 0,7 stopy kredytu redyskontowego w pierwszym roku kredytowania, 0,5 tej stopy w drugim roku i 0,3 w dalszych latach,
 - b) pozostałych kredytów - 0,6 stopy kredytu redyskontowego w pierwszym roku kredytowania, 0,4 w drugim roku i 0,25 w dalszych latach,
 - c) inwestycji tworzących nowe miejsca pracy na obszarach wiejskich (wg zasad określonych przez Ministra Rolnictwa) - 0,7 stopy kredytu redyskontowego w pierwszym roku, 0,5 w drugim i 0,3 w dalszych latach.

Wyższe dopłaty do stopy procentowej w dwóch pierwszych latach kredytowania zabezpieczają kredytobiorcę w najtrudniejszym dla niego okresie spłaty. W dalszych latach odsetki

są płacone od systematycznie malejącej sumy zadłużenia. Przy obecnej stopie kredytu redyskontowego (29%) oprocentowanie dla kredytobiorcy wymienionego w pkt. 10a wynosi w pierwszym roku kredytowania - 23,2% rocznie, w drugim - 29%, w trzecim - 34,8%.

Fundusz ma prawo kontrolowania przez upoważnione osoby lub podmioty poszczególnych etapów stosowanej procedury i merytorycznej zasadności wykorzystania środków Funduszu przeznaczonych na dopłaty. Minister Rolnictwa reprezentujący Fundusz podpisze umowy z bankami zainteresowanymi zaangażowaniem swoich środków w kredytowanie rolnictwa i jego otoczenia.

Złożone wnioski kredytowe zostaną zwrócone do banków, które podpiszą umowę z MRiGŻ o udzielaniu tego rodzaju kredytów, gdzie zostaną ponownie rozpatrzone według nowej procedury. Przewiduje się podpisanie stosownych umów z 18 bankami.

W projekcie ustawy o Agencji, który w najbliższym czasie rozpatrzy Sejm w trybie pilnym, przewidziane jest utworzenie specjalnego Funduszu Gwarancji Kredytów Rolniczych. Fundusz gwarancyjny będzie udzielał gwarancji lub poręczeń kredytowych kredytobiorcom-rolnikom nie dysponującym właściwym zabezpieczeniem wymaganym przez banki.

W pierwszej kolejności załatwione będą wnioski o oddłużenie.

Nowe zasady restrukturyzacji zadłużenia rolnictwa.

1. Zgodnie z nowymi zasadami, banki zweryfikują wnioski dotyczące restrukturyzacji zadłużeń. Dotyczy to również wniosków RSP i OSM.
2. Restrukturyzacji podlega zadłużenie z tytułu kredytów udzielanych do 14.XI.1991r. i przeterminowanych do dnia 30.VII.1992r., wykorzystywanych na cele produkcyjne i inwestycyjne w przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa.
3. Pomocą w spłacie nie może być objęte zadłużenie z tytułu kredytów preferencyjnych, dewizowych oraz obrotowych powyżej 3 mld zł, z tytułu modernizacji gospodarstw i ponad 10 mld zł z tytułu kredytów inwestycyjnych na przetwórstwo i usługi.
4. Fundusz będzie dopłacał różnicę oprocentowania dla wyżej wymienionych kredytów. Podstawę do ustalenia wysokości dopłat stanowi zadłużenie obliczane jako suma nie spłaconego kredytu i połowy nie spłaconych odsetek naliczonych według stopy podstawowej określonej w umowie kredytowej.
5. Okres spłaty do 8 lat z karencją do 1 roku.
6. Dopłaty do oprocentowania wynoszą:
 - na modernizację gospodarstwa 0,8 stopy kredytu redyskontowego w pierwszym roku kredytowania (oprocentowanie dla kredytobiorcy 20,3%), 0,6 w drugim roku i 0,4 w latach następnych,
 - na inwestycje w przetwórstwie i usługach - 0,7 stopy kredytu redyskontowego w pierwszym roku (23,2%), 0,5 w drugim i 0,3 w latach następnych.

A.Ż. (na podstawie Boss-Rolnictwo)

*** Każdy składnik jest ważny ***

Aktualne ceny nawozów dość skutecznie odstrasza- ją rolników od optymalnego ich stosowania pod rośliny uprawne, jednak współczesna gospodarka nawozowa nie polega na stosowaniu wysokich dawek nawozów, lecz na umiejętnym dostosowaniu nawo- żenia do zasobności gleby i potrzeb pokarmowych roślin. Oczywiście przy małej zasobności gleby i dużych potrzebach pokarmowych uprawianej rośliny nie unikniemy dużych wydatków na nawozy. Drugim czynnikiem gwarantującym otrzymanie wysokich plonów dobrej jakości jest stosowanie w odpowiednich proporcjach poszczególnych składników pokarmo- wych. Niedobór lub nadmiar jednego albo kilku składników pokarmowych w glebie prowadzi do wyraźnego obniżenia plonu i pogorszenia jakości zbieranych roślin.

Azot - należy uznać za jeden z najważniejszych składników pokarmowych, przede wszystkim dlatego, że wchodzi on w skład białek. Rośliny wyraźnie reagują na nawożenie azotem. Przy niedoborze tego pierwiastka słabo się krzewią, są wątłe, brak im jędrności, są koloru bladego-żółto-zielonego. Objawy te występują głównie na starych liściach, ponieważ azot przemieszczany jest do liści młodszych. Niedobór azotu można uzupełnić nawożąc głównie rośliny tym składnikiem w dawkach dzielonych z uwagi na możliwość przedawkowania. Zboża ozime i rzepak ozimy zbyt silnie nawożone przed siewem przedłużają vegetację jesienną, na skutek czego rośliny słabiej zimują. Stosowanie pod rośliny uprawne jedynie nawozów azotowych (co się często ostatnio obserwuje) może prowadzić do przedawko- wania azotu w stosunku do innych składników pokar- mowych i większej podatności roślin na choroby.

Fosfor - skraca okres vegetacji roślin oraz bierze udział w wykształceniu się ziarna. Ziarno roślin dobrze zaopatrzonych w fosfor jest pełniejsze i cięższe, oraz charakteryzuje się lepszą jakością bio- logiczną i technologiczną. Ponadto fosfor wpływa dodatnio na gromadzenie się cukru w burakach i skrobi w ziemniakach. Niedobór fosforu w roślinach objawia się zahamowaniem wzrostu łodyg i liści. W wypadku braku fosforu liście barwią się na kolor brudnozielony z odcieniem czerwonym, matowe. W takich warunkach następuje przedłużenie okresu vegetacji i opóźnienie dojrzewania roślin. Fosfor mo- że łatwo przemieszczać się w roślinach i stąd objawy jego braku występują początkowo na najstar- szych dolnych liściach, aby następnie przenieść się na młodsze liście. Na glebach silnie zakwaszonych, a także na alkalicznych, przyswajalne dla rośliny formy fosforu mogą przejść w formy nieprzyswajal- ne. Zjawisku temu można zapobiec przez racjonalne wapnowanie gleb.

Potas - jest pierwiastkiem bardzo ruchliwym i łatwo przemieszcza się ze starych organów do młodszych. Składnik ten wpływa na właściwą gospodarkę wodną, węglowodanami, azotem, żelazem i magne-

zem oraz oddziałuje korzystnie na procesy foto- syntezy. Właściwe nawożenie potasem wpływa na lepszą zimotrwałość roślin, uodparnia je na choro- by, zapobiega wyleganiu zbóż. Brak potasu w roślinach początkowo objawia się powolnym więdnieniem liści, stają się one wiotkie, ciemnozie- lone i zwisają ku dołowi. W późniejszym okresie vegetacji powstają białe-żółte plamy na brzegach liści pomiędzy nerwami. Plamy te rozszerzają się i brunatnieją, a liście przybierają wygląd uschniętych. Objawy te w pierwszym rzędzie występują na liściach starszych. Niedobór, a także nadmiar potasu w ro- ślinach pogarsza jakość zbieranego plonu.

Wapń ma decydujący wpływ na odczyn gleby i przy- czynia się do poprawienia jej struktury oraz wpływa korzystnie na rozwój drobnoustrojów glebowych. W roślinach wapń bierze udział w procesach związa- nych z budową ścian komórkowych. Wapń jest nieru- chliwy w roślinie, stąd też objawy niedoboru tego pierwiastka występują głównie na młodych li- ściach. Ponadto brak wapnia ogranicza rozwój korze- ni (nie wytwarzają włośników, są krótkie i śluzowate). W tych warunkach następuje zmniejszenie pobiera- nia wody i składników pokarmowych, co w conse- kwencji prowadzi do złego odżywiania roślin, które rosną powoli. Jednym z pierwszych objawów niedo- statku wapnia jest pojawienie się jasnozielonego zabarwienia i zwijanie się młodych liści przy wier- chołkach i brzegach. Następnie obumieranie wier- chołków wzrostu pędów oraz przełamywanie się łodygi w jej górnej części.

Magnez - spełnia ważną rolę w prawidłowym roz- woju roślin, bierze udział w pobieraniu i transporto- waniu fosforu w roślinach i w procesie fotosyntezy. Brak magnezu objawia się plamistą chlorozą, która charakteryzuje się tym, że nerwy liścia pozostają zielone, natomiast żółkną części blaszek między nerwami. Na roślinach jednoliściennych (zboża , trawy) w początkowej fazie niedoboru magnezu two- rzą się paciorkowato ułożone skupiska chlorofilu, liście żółkną stają się cętkowate. Najbardziej charakterystyczne objawy niedoboru magnezu wy- stępują na wiosnę u zbóż ozimych. W miejscach charakteryzujących się niedoborem magnezu moż- na zaobserwować place pożółkłych roślin. Na li- ściach roślin dwuliściennych w warunkach niedoboru magnezu pojawiają się przejaśnienia, któ- re później żółkną, a następnie między nerwami liści wytwarzają się nekrozy. Niedobór magnezu może spowodować znaczne obniżenie plonu lub nawet całkowite wyginięcie roślin.

Rolnik widząc objawy braku lub nadmiaru omawia- nych składników może zwiększyć lub zmniejszyć nawożenie tym składnikiem w latach następnych. Najważniejsze jest jednak określenie zasobności gleby w składniki pokarmowe poszczególnych pól, co pozwoli na dokładne i optymalne stosowanie nawo- zów. Badania te wykonuje Okręgowa Stacja Chemi- czno-Rolnicza w Lublinie.

A. Matuszewski

PORADY PSZCZELARSKIE

W minionym sezonie pszczelarskim, na zlecenie Oddziału Pszczelnictwa I.S.iK. w Puławach, testowaliśmy eksperymentalne środki przeciw warrozie.

Po ostatnim miodobraniu z każdej, z 82 rodzin pobraliśmy próbki ok.300 żywych pszczół usypiając je eterem, po czym zawiesiliśmy po parze listewek nasączonych eksperymentalnymi preparatami. Po upływie ok.50 dni i zakarmieniu rodzin pszczelich na zimę, ponownie wzięliśmy próbki pszczół oraz po ok.30 dkg zapasu z plastrów sąsiadujących z zawieszonymi bagietkami, po czym wyjęliśmy zastosowane środki warroabójcze w trakcie głównego przeglądu jesiennego. Uśpione pszczoły oraz próbki zapasów, zaraz po pierwszym jak i drugim pobraniu, zawieźliśmy do I.S.iK. w Puławach, w celu ustalenia liczby pasożytów *Varroa jacobsoni*, znajdujących się na badanych pszczołach. Badane było także skażenie testowanymi środkami samych pszczół i wytwarzanych przez nie produktów, jednak tych wyników nie otrzymaliśmy.

(patrz tabela)

Badania stwierdziły wysoką skuteczność testowanych środków, z których wyjątkiem był "Fluwarol". W niektórych przypadkach porażenie rodzin warrozą po wyjęciu pasków było większe od stanu przed ich ekspozycją. Mała skuteczność "Fluwarolu" pociąga za sobą konieczność leczenia rodzin pszczelich wiosną, przy użyciu innych środków. Myślimy, że podobne do naszych badania, przeprowadzone w wielu polskich pasiekach, pozwolą znaleźć bardzo skuteczny i mało toksyczny dla pszczół środek warroabójczy.

Przy zwalczaniu warrozy ważne jest regulowanie czerwienia matki. Dużą, naturalną śmiertelność pasożyta można osiągnąć przez wydłużenie przerwy między jesiennym a wiosennym czerwieniem. Osobniki *Varroa* żyją 6-7 miesięcy w okresie jesiennie-zimowym, ale bardzo wiele ich ginie z końcem zimy. Jeśli więc wydłużymy jesiennie-wiosenną przerwę w czerwieniu, to porażenie warrozą rodzin pszczelich na wiosnę będzie mniejsze.

Jesienią możemy przerwać czerwienie przez: szerokie otwarcie lecz w części zasiatkowanie wylotu, uszczuplenie ocieplenia powałkowego, jednorazowe danie większej ilości syropu cukrowego. Opóźnienie wiosennego czerwienia możemy uzyskać przez: redukcję ocieplenia zimowego silnym rodzinom do wiosennego oblotu, szeroko otwarte wyloty pod koniec zimy, dobrą jakość pokarmu danego na zimę, zapewnienie spokoju w czasie całej zimowli.

Tabela skuteczności badanych preparatów

Preparat	Średnie porażenie rodzin w %		Skuteczność
	przed zabiegiem	po zabiegu	
II-3	0,56	0,03	94,64
II-3a	0,51	0,05	90,20
II-4	0,57	0,02	96,45
II-5	0,69	0,10	85,51
II-6	0,74	0,10	86,49
II-7	0,58	0,03	94,83
Fluwarol	1,50	0,50	66,67

K. Osielski, M. Kalabun

Sztuczny wychów prosiąt

W opinii rolników przyjęło się generalnie, iż wychowanie prosiąt, które straciły matkę jest niemożliwe. Faktycznie jest to zadanie trudne, wymagające dużo nakładu pracy. Niepowodzenia spowodowane są przede wszystkim małą znajomością zasad sporządzania pokarmu zastępczego i nieprzestrzegania zasad prawidłowego wychowu prosiąt.

Mleko loch jest bogatsze, zawiera więcej białka i składników energetycznych niż mleko krowie. Z tego też względu karmienie prosiąt wyłącznie mlekiem krowim jest niewystarczające i należy wzbogacać je w następujący sposób: do 0,5 litra pełnego mleka dodaje się 1/2 łyżki stołowej świeżej śmietany, 1 łyżeczkę cukru i 1/2 łyżeczki soli stołowej. Całość dokładnie wymieszać i zagotować i po ostudzeniu do temperatury ciała dodać surowe żółtko jaja kurzego. Sporządzony w podanej ilości pokarm wystarcza do jednorazowego nakarmienia 8 - 10 prosiąt. W pierwszym, najtrudniejszym tygodniu życia prosięta trzeba karmić co najmniej 8-krotnie w ciągu doby, przy czym jedno karmienie musi odbywać się w nocy.

Ponieważ karmienie prosiąt smoczkim jest szalenie pracochłonne, należy już od pierwszego dnia pojenia preparatem mlekozastępczym przyzwyczajać prosięta do samodzielnego picia z płaskich naczyń.

Po upływie tygodnia powinno się stopniowo zwiększać ilość mleka pełnego odejmując pozostałe składniki. Od 10 dnia życia można z powodzeniem poić prosięta ciepłym mlekiem krowim z dodatkiem pójła z siemienia lnianego. Mleka pełnego nie należy rozcieńczać wodą. Prosięta piją wyłącznie mleko, nie zaspakajają pragnienia, dlatego muszą mieć stały dostęp do świeżej, czystej wody. Zwierzęta pozbawione wody piją gnojówkę co prowadzi do poważnych zaburzeń przewodu pokarmowego.

Jak najszybciej należy przyzwyczajać prosięta do zjadania pasz. W pierwszym okresie podaje się prażone ziarno jęczmienia. Od trzeciego tygodnia życia można dodawać śruty innych zbóż (bez śruty żytniej), mieszankę P lub inne mieszanki pasz przemysłowych przeznaczonych dla prosiąt. Każdą nową paszę trzeba wprowadzać stopniowo, gdyż gwałtowne zmiany żywienia prowadzą do zaburzeń pokarmowych.

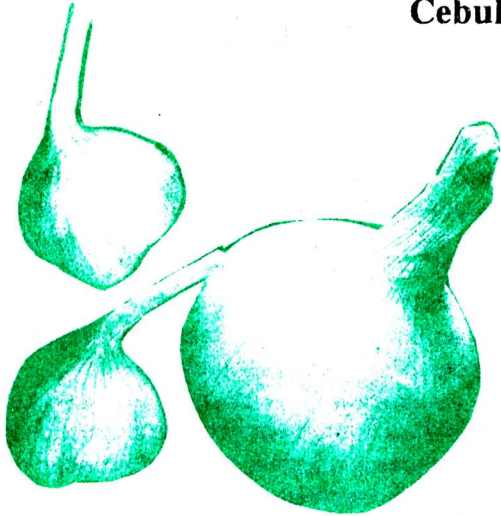
Istotnym czynnikiem decydującym o powodzeniu w odchowie prosiąt jest temperatura otoczenia. W pierwszych dniach życia powinna ona wynosić 25 - 32° C, w drugim tygodniu 18 - 24° C, a dla starszych nie powinna być niższa niż 15° C.

W przypadku, gdy prosięta nie otrzymały od lochy siary, konieczne jest jak najszybsze podanie noworodkom preparatu zawierającego białka immunologicznie czynne, które po wprowadzeniu do organizmu zapewnią pewien stopień odporności. Nie należy zapominać o podaniu prosiętom żelaza, gdyż zwierzęta te rodzą się z niewielkim zapasem tego pierwiastka.

Wychów prosiąt bez lochy jest możliwy, wymaga jednak dużej staranności, cierpliwości i zachowania wszystkich wymogów prawidłowego wychowu prosiąt.

inż. Weronika Kondraciuk

Cebula i czosnek w kuchni.

Cebula - przywędrowała do nas z Azji. Nie od dzisiaj wyciska łzy z oczu. Z tego powodu w starożytnym Egipcie nie wolno było jadać cebuli w dni świąt narodowych, czyli dni radości a nie płaczu.

Jest mnóstwo krajowych odmian tego gatunku a niektóre jak np. cebula Wolska jest ceniona też na rynkach zagranicznych.

Cebula w swoim składzie chemicznym nie odznacza się dominującą ilością witamin. Zawiera małe ilości prowitaminy A, witaminy C (więcej tych witamin zawiera szczypiór) i witaminy B₁. Ponadto jest źródłem składników mineralnych: żelaza, fosforu, potasu i wapnia. Obecne są też w cebuli związki siarki, które powodują, że nie jest ona łatwo strawna i dlatego nie zaleca się spożycia jej na surowo dla osób ze schorzeniami układu pokarmowego. Na uwagę też zasługują obecne w cebuli fitoncyny czyli związki bakteriobójcze.

Znawcy twierdzą, że spożywanie systematyczne cebuli wpływa dodatnio na cerę, włosy, paznokcie, oczyszcza nerki i pęcherz.

Nasza medycyna ludowa poleca sok z cebuli (cebula zmacerowana z cukrem) jako lek na przeziębienia i katary. Jeszcze jedną zaletą spożywania cebuli jest to, że rozpuszcza ona fibrynę. Fibryna to nierozpuszczalne białko, tworzące się w czasie krzepnięcia krwi i stanowiące podstawę skrzepów.

Cebula po szwajcarsku.

Dużą cebulę pokroić w plastry i maczać w mleku a potem w mące. Smażyć w dużej ilości gorącego tłuszczu. Gdy nabiorą złotego koloru wyjmować łyżką cedzakową. Taka cebula jest pysznym dodatkiem do wątróbki.

Czosnek - używa się do przyprawiania bardzo wielu różnych dań. Każda gospodyni wie, że mięso czy warzywa z dodatkiem czosnku są o wiele smaczniejsze a przy wyrobie wędlin w gospodarstwie nie sposób nie dodać czosnku.

Czosnek ma wiele zalet. Naukowcy twierdzą, że zapobiega on i opóźnia rozwój chorób wieku starczego, że przeciwdziała miażdżycy i nadciśnieniu, odkaża pęcherzyki płucne i oskrzelowe. Dlatego jest lekiem przy przeziębieniach i dolegliwościach płucnych. Odkaża przewód pokarmowy, nerki, usuwając wszelkie zbędne fermentacje i gnicia w jelitach. Odwary z czosnku zabijają owsiki i glisty. Leczy też dolegliwości żołądkowe palaczy, przeciwdziała chorobom reumatycznym i artretyzmem, pobudza przemianę materii, obniża ciśnienie krwi.

Działanie dezynfekujące czosnku jest tak silne, że wystarczą 3 minuty aby sok z czosnku zniszczył kolonię bakterii - ale jest jeden warunek: sok musi być świeży.

Coraz częściej przypuszcza się, że czosnek wykazuje właściwości przeciwnowotworowe i przeciwskrzepowe.

Czosnek w swoim składzie chemicznym zawiera prowitaminę witaminy A, witaminę C i witaminy z grupy B. Zawiera też składniki mineralne: magnez, żelazo, cynk, mangan, bor, miedź, molibden, jod.

Pasta czosnkowa.

Utrzeć twarożek z czosnkiem, do smaku dodać sól, cukier i łyżkę śmietany. Jest to doskonała pasta do kanapek.

Lemoniada czosnkowa.

3 całe cytryny sparzyć, przeciąć na cztery części, usunąć pestki i przepuścić przez maszynkę razem z obranymi 24 ząbkami czosnku. Tą masę zalać litrem przegotowanej i ostudzonej wody i pozostawić pod przykryciem na 24 godziny w chłodnym miejscu. Następnie przedcedzić, zlać do ciemnej butelki, zakorkować. Pić po 1 - 2 kieliszki dziennie.

Tak przygotowany czosnek nie daje znaku o sobie w postaci zapachu.

Zofia Pawłowicz - specjalista d/s wgd.

INTEGROWANA PRODUKCJA JABŁEK

Integrowana produkcja owoców polega na stosowaniu w produkcji sadowniczej różnych metod (agrotechnicznych, genetycznych, chemicznych i innych), uwzględniających przy tym wymogi ekonomiczne oraz ochronę środowiska i zdrowie ludzi. Zwraca się w niej taką samą uwagę na zysk sadownika jak i na ochronę środowiska naturalnego i uzyskanie owoców nie tylko ładnych z wyglądu, ale także o wysokich walorach konsumpcyjnych, właściwym składzie chemicznym, bez pozostałości pestycydów zagrażających zdrowiu konsumentów. Głównym celem produkcji integrowanej jest opłacalna produkcja pełnowartościowych owoców wyprodukowanych bez szkody dla środowiska naturalnego.

Metody integrowane zostały szybko i prawie powszechnie zaakceptowane przez specjalistów zajmujących się ochroną sadów, natomiast sadownicy- praktycy wolno przyswajają sobie zasady ochrony integrowanej i do ostatnich lat metoda ta znalazła zastosowanie tylko w niektórych rejonach świata. Przyczynami takiego stanu rzeczy są:

- nieufność sadowników wynikająca z nadmiernego ryzyka; przyczyną tych obaw jest brak dostatecznego przygotowania fachowego właścicieli sadów i doradców sadowniczych,
- konieczność poświęcenia dodatkowego czasu w związku z określaniem progów zagrożenia i wynikające z tego tytułu niedogodności,
- zwykle nieco wyższe koszty stosowania tych metod oraz brak przekonania u wielu sadowników i doradców o tym, że niechemiczne metody ochrony mogą być tak samo efektywne jak chemiczne.

Pomimo tego niektóre elementy metody integrowanej jak: progi zagrożenia, stosowanie pestycydów selektywnych, nowoczesne metody sygnalizacji opryskiwań przeciwko ważnym gospodarczo chorobom i szkodnikom, są stosowane coraz bardziej powszechnie w wielu krajach.

Obecnie integrowana produkcja owoców jest najbardziej aktualnym, bardzo intensywnie rozwijającym się kierunkiem produkcji sadowniczej. Również w Polsce system produkcji integrowanej jest wprowadzany do praktyki sadowniczej na coraz szerszą skalę. Wiąże się to z koniecznością:

- ograniczenia dewastacji środowiska naturalnego; w produkcji sadowniczej zużywa się 30-40 razy więcej chemicznych środków ochrony i herbicydów niż w innych działach rolnictwa (80% stanowią fungicydy, około 10% insektycydy i około 10% herbicydy)

- obniżenia lub zahamowania wzrostu kosztów produkcji owoców,
- zmniejszenia ryzyka wyselekcjonowania odpornych na insektycydy ras chorób i szkodników sadów; w Polsce staje się to ważnym problemem w zwalczaniu ras parcha jabłoniowego bardzo silnie uodpornionych na niektóre fungicydy,
- stworzenia warunków umożliwiających w przyszłości eksport owoców oraz ich przetworów.

Podstawowym warunkiem umożliwiającym szersze wprowadzenie systemu integrowanych metod produkcji do praktyki jest posiadanie odpowiednich informacji.

W wyniku przeprowadzonych badań opracowano progę zagrożenia najważniejszych chorób i szkodników sadów, sporządzony został zestaw preparatów selektywnych, które równocześnie są skuteczne w zwalczaniu prawie wszystkich ekonomicznie ważnych szkodników i chorób oraz ustalono toksyczność wszystkich stosowanych pestycydów dla różnych grup owadów drapieżnych i pasożytniczych. Przebadano też efektywność wielu entomofagów w regulacji populacji szkodników, szczególnie drapieżnych roztoczy z rodziny dobroczynkowatych w zwalczaniu przędziorków. Ponadto ustalono sposoby wykorzystania pułapek z atraktantami płciowymi do wyznaczania terminów zwalczania owocówek oraz różnych gatunków zwójkówek i gąsienic minujących liście. Równocześnie opracowano metodę zwalczania owocówki jabłkówekczki, owocówki śliwkówekczki i zwójki siatkówekczki metodą dezorientowania samców za pomocą atraktantów płciowych. Opracowane zostały także zasady racjonalnego nawożenia sadów, uprawy gleby i cięcia drzew.

Integrowaną produkcję mogą prowadzić tylko dobrzy sadownicy, posiadający odpowiedni zasób wiedzy profesjonalnej i ciągle pogłębiający swoje wiadomości fachowe. Sadownicy, którzy dobrowolnie deklarują prowadzenie w swoich sadach integrowanej produkcji, zobowiązują się do uczęszczania na krótkie kursy przygotowawcze, prowadzenia obserwacji i zapisów występowania ważniejszych szkodników, terminów przeprowadzania zabiegów ochroniarskich i pielęgnacyjnych oraz, jeżeli zachodzi tego potrzeba, udostępniają do badań próbki owoców, liści i gleby.

Doradcy są w stałym kontakcie ze zrzeszonymi w grupach sadownikami i zobowiązani są wizytować ich sady przynajmniej 4- krotnie w sezonie. Instruktorzy udzielają także na każde żądanie producentów fachowych informacji oraz są pośrednikami pomiędzy sadownikami a specjalistami zatrudnionymi w instytucjach naukowych. Uczestniczą także w specjalnych komisjach, które w okresie jesiennym, przed zbiorem owoców oceniają prawidłowość przeprowadzonych w sadzie czynności oraz stan drzew i jakość owoców. Po 3-4 latach prawidłowego prowadzenia sadu i uzyskiwania optymalnych plonów odpowiedniej jakości owoców sadownik otrzymuje prawo oznakowywania swojej produkcji specjalną etykietą poświadczającą jej wysoką jakość.

oprac. mgr inż. A. Witek

Soczewica na działce i w kuchni.

Soczewica była znana i uprawiana na dużą skalę od najdawniejszych lat. Obecnie uprawiana jest tylko w nielicznych ogródkach przydomowych. Powodem tego jest brak nasion na rynku i mała wydajność tego warzywa (z 10 m² zebrać można około 2, 5 kg nasion).

Soczewica zasługuje na większą popularyzację w uprawie i żywieniu z powodu jej walorów smakowych i odżywczych.

W swoim składzie chemicznym nasiona zawierają: 40% skrobi, 25% białka o wysokiej wartości biologicznej, 3% cukru i 2% tłuszczu. Zawiera też mikroelementy takie jak: żelazo, kobalt, jod.

System korzeniowy rośliny jest słaby, część nadziemna delikatna. Liście złożone z 5-7 par listków. Górne liście zakończone są małym wąsem. Strąk spłaszczony, gładki, jasnobrunatny. Zawiera 1-3 nasionka. Mogą być one płaskie, okrągłe, soczewkowato - wypukłe o dużej skali barw.

Soczewica jest rośliną ciepłolubną ale ma mniejsze wymagania cieplne niż soja. Okres wegetacji 100-130 dni. Nasiona kiełkują w temperaturze 4°C. W klimacie umiarkowanym udaje się.

Najodpowiedniejsza gleba to ciepła, przewiewna, zasobna w wapń. Nie nadają się pod jej uprawę gleby ciężkie, zwarte, zimne i podmokłe. Uprawiana jest w III roku po oborniku lub kompoście, nie wymaga też nawożenia mineralnego. Nie zaleca się uprawiać soczewicy w I roku po oborniku lub kompoście, bo nadmiar składników pokarmowych w glebie powoduje wybujały wzrost i opóźnia dojrzewanie strąków.

Przedplonem są rośliny zostawiające czyste, odchwaszczone stanowisko. Nie należy jej uprawiać po innych strączkowych i burakach, ze względu na możliwość przenoszenia się chorób i szkodników. Najlepsze przedplony to: warzywa kapustne, ogórki i pomidory.

Przed siewem starannie wykonana uprawa ma na celu zapobiec rozwojowi chwastów. Najkorzystniejszy termin siewu to połowa maja. Nasiona wysiewa się w rzędy co 20cm. Na obsianie powierzchni 10m² potrzeba 100g nasion. Po wschodach należy usunąć chwasty i wzruszyć międzyrzędzia. Soczewica jest

wrażliwa na zachwaszczenie i zaskorupianie się gleby.

Zbioru nasion dokonujemy gdy dolne strąki stają się brunatne a nasiona twarde.

W żywieniu wykorzystywana jest podobnie jak soja. Gotuje się ją w tej wodzie, w której była moczona. Po ugotowaniu zmielona, z dodatkiem tłuszczu lub mielonego mięsa i przypraw jest doskonałym farszem na pierogi lub pyzy. Można ją wykorzystać do sporządzania kotletów, sałatek jarzynowych, zup.

Kotlety z soczewicy.

0, 5 kg soczewicy, 2 jaja, sól, pieprz, bułka tarta. Soczewicę ugotować, przepuścić przez maszynkę. Dodać zrumienioną cebulę, sól, pieprz, jaja. Formować kotleczki, obtaczać w bułce tartej i smażyć. Podawać z surówką i sosem np. pomidorowym.

Soczewica z grzybami.

0, 5 kg soczewicy, kilka suszonych grzybów, cebula, sól.

Soczewicę razem z grzybami namoczyć na noc. Następnie zmienić wodę i ugotować do miękkości. Dodać zrumienioną cebulę i zasmażkę z mąki i masła. Zagotować. Przyprawić do smaku solą i kwaskiem.

Farsz do pierogów lub pyzów.

40 dkg soczewicy, 50 dkg podrobów, cebula, sól, pieprz.

Soczewicę i podroby ugotować. Przepuścić przez maszynkę, dodać cebulę, doprawić solą i pieprzem. Farszem tym nadziewać pierogi lub pyzy, gotować aż wypłyną. Podawać polane tłuszczem i z surówką.

Sałatka z soczewicy.

0, 25 dkg soczewicy, 1 średni seler, 3 kwaszone ogórki, 2 jabłka, sól, majonez.

Soczewicę ugotować, seler także ugotować i drobno pokroić. Jabłka i ogórki pokroić lub zetrzeć na tarce jarzynowej. Wszystko wymieszać, doprawić do smaku solą, dodać majonez.

Ewa Ciepiewska - specj. d/s wgd.

NASZYM CELEM - TWÓJ ZYSK !!!

Twoje dochody będą wyższe jeśli zastosujesz wyroby produkowane przez

S.A.

Największy znany od lat producent oferuje dla wszystkich gatunków zwierząt mieszanki witaminowo-mineralne typu POLFAMIX®

- SUPERKONCENTRATY
- KONCENTRATY
- LEKI WETERYNARYJNE

P A M I Ę T A J ! Wyroby ze znakiem gwarancją najszybszego i najtańszego efektu hodowlanego

TWÓJ PARTNER W SUKCESIE TO:

KUTNOWSKIE ZAKŁADY FARMACEUTYCZNE "POLFA" S.A .
WYTWÓRNIĄ PREMIKSÓW
99-300 KUTNO, ul. Skłęczkowska 16
tel. 470-41, tlx: 83594, fax: 475-56

PRZEDSIĘBIORSTWO
PRODUKCYJNO USŁUGOWO HANDLOWE

„ A B I D A ” Spółka z o.o.

21-500 Biała Podlaska ul. Brzeska 36A tel/fax 43 77 57

O F E R U J E

- OPRYSKIWACZE

polowe, ciągnikowe zawieszane z regulowaną wysokością zawieszenia belki spełniające wymogi Instytutu Budownictwa Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa oraz posiadające świadectwo kwalifikacji jakości i zezwolenie do oznaczania wyrobu znakiem bezpieczeństwa.

Wyposażenie opryskiwacza:

- zbiornik polietylenowy o pojemności 300 lub 400 dm³ (1)
- zawór sterujący ZS z regulatorem ciśnienia
- pompa przeponowa
- belka oprysku płaskiego o rozpiętości 10 lub 12 m z końcówkami rozpylającymi rozmieszczonymi co 0,5 m.

CENY HURTOWE I DETALICZNE ORAZ SPRZEDAŻ RATALNA

Cena opryskiwacza uzależniona jest od wielkości zbiornika oraz rozpiętości belki i wynosi od 9.800.000 do 11.900.000 zł.

- CZĘŚCI ZAMIENNE DO OPRYSKIWACZY

- NAWOZY WAPNIOWO-MAGNEZOWE

Produkowane z naturalnego wapienia i dolomitu w trzech asortymentach różniących się zawartością magnezu.

CENA NAWOZU WRAZ Z TRANSPORTEM POD WSKAZANY ADRES ROLNIKA

w zależności od asortymentu wynosi od 120.000 do 65.000 zł za tonę.

- ŚRODKI OCHRONY ROŚLIN ORAZ NAWOZY DOLISTNE

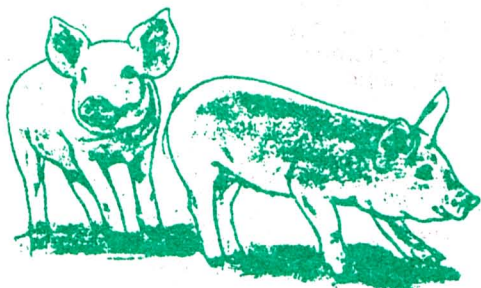
- USŁUGI W ZAKRESIE

OPERATY OCHRONY ATMOSFERY, OPERATY WODNOPRAWNE, PROJEKTY TECHNICZNE I TECHNOLOGICZNE, NADZORY INWESTORSKIE.

FIRMA HANDLOWO-ZAOPATRZENIOWA „**AGRONOM**”

Jasionka I, 21-200 Parczew, tel. (0-80) 54-18-22

UWAGA ROLNICY

Firma Handlowo-Zaopatrzeniowa „**AGRONOM**” w Jasionce jako dystrybutor holenderskiej firmy: „**HENDRIX**”

OFERUJE WAM DO SPRZEDAŻY:

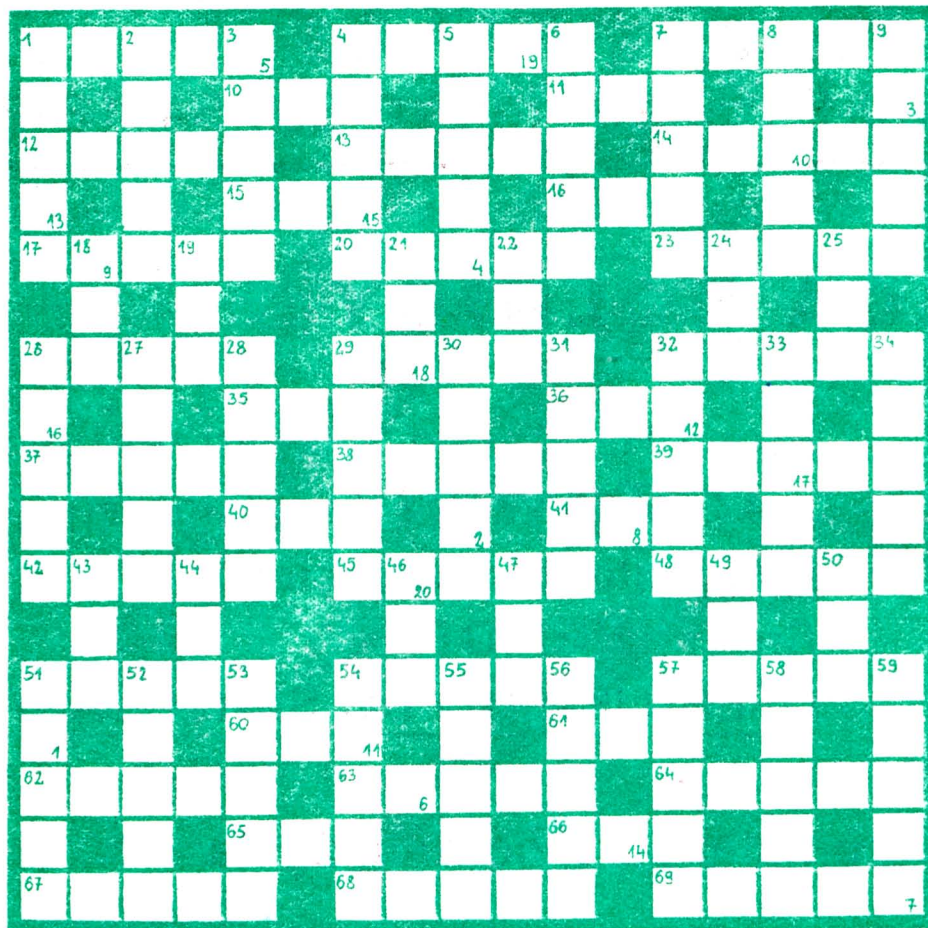
- ⇒ Babito - pasza dla prosiąt od 3-go dnia życia
- ⇒ Prestarter - pasza granulowana dla prosiąt
- ⇒ Superkoncentraty z mikroelementami i witaminami dla:
 - *warchlaków, tuczników, macior,*
 - *brojlerów, niosek, kaczek*
- ⇒ Bentawet AP, PT
- ⇒ Promienniki podczerwieni **Philips**
- ⇒ Poidłatka smoczkowe i miseczkowe
- ⇒ Karmniki i poidła dla drobiu
- ⇒ Autokarmniki do pasz dla trzody chlewnej
- ⇒ Mieszalniki do pasz sypkich

ZAKUP I ODBIÓR Z MAGAZYNU:

Jasionka I, 21-200 Parczew, tel. (0-80) 54-18-22

LUB W PUNKTACH SPRZEDAŻY

Krzyżówka Nr 1

Poziomo: 1) ryba żyjąca w Oceanie Atlantyckim, 4) dwa asy w grze hazardowej, 7) rodzaj zasłony okiennej, 10) roślina na zdrowe płótno, 11) wytwór ciężkiej pracy, 12) do zawiązywania męskiej bielizny, 13) kamienia łupanego lub kosmiczna, 14) wysuszony sok z różnych aloesów, 15) czeska rzeka, 16) może być utracony, 17) sukulent z Meksyku, 20) włoska rzeka, 23) śródziemnomorski krzew, 26) czwarta w szkole, 29) makroelement w soli, 32) wydzielina kaszalota, 35) dopływ Wisły, 36) czeskie tak, 37) słodki ziemniak, 38) przyprawa kuchenna, 39) kapilara, 40) reaktor jądrowy w Swierkuk.Warszawy, 41) powoduje powtórzenie serwu, 42) zawód na scenie, 45) leśna lub wodna, 48) spina mury, 51) składnik benzyny, 54) tkanina z przędzy czesankowej, 57) debata, posiedzenie, 60) austriacka rzeka, 61) nie głaszcz go pod włos, 62) lęk, strach, 63) w parku z ławkami, 64) przystań naszego promu, 65) miejscowość nad Liwcem, 66) stary cwaniak, 67) imię angielskiej pisarki, 68) warzęcha, ptak z rodziny ibisów, 69) miasto w stanie Ohio.

Pionowo: 1) europejskie państwo, 2) patrzy w kość, 3) siniak pod okiem, 4) jezioro w Rosji, 5) nasz dolar, 6) kajakarz polski, medalista olimpijski, 7) angielska jednostka długości, 8) na dętcę, 9) filmowy kochanek, 18) piłka w bramce, 19) ozdoba naszego prezydenta, 21) w szklance pod kawą, 22) polo lub "grzybobranie", 24) chrzestny, 25) dopływ Warty, 26) instrument skąpych ludzi, 27) pierwiastek o liczbie atomowej 85, 28) michalek lub marcinek, 29) po ściętym drzewie, 30) cygański korowód, 31) ładne z lasu, 32) najważniejsza tętnica, 33) tymczasowy budynek, 34) australijska papuga, 43) rodzaj upięcia włosów, 44) do młodości, 46) Ukraińska Narodowa Demokracja (skrót), 47) w greckim alfabecie, 49) gazeta Urbana, 50) swiński, 51) ostoja, oparcie, 52) wytyczona droga, 53) antylopa krętoroga, 54) przygrywa Grechucie, 55) zdrowa lub na kolanie, 56) ryba akwariowa, 57) smutny poczęstunek, 58) półczłowiek, półkoziół, 59) rzeka w Rosji.

Hasło z krzyżówki nr 15

"Wesołych i zdrowych świąt życzy Redakcja"

ADRES REDAKCJI: Grabanów 21-500 Biała Podlaska

Telefon: Biała Podl. 433792, 433866, 411247,

411255-Dyrektor, telefax 438198

telex 863330

WYDAWCA: OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO

DYREKTOR: inż. Tarasiuk Eugeniusz **Z-ca DYREKTORA** mgr Jeleń Stanisław

ZESPÓŁ REDAKCYJNY: K. Kuresza, R. Juszczyk, B. Fiłatiuk, Cz. Mirczewska, A. Matuszewski, A. Strąćicka, A. Radzikowska, B. Warda, A. Witek, A. Żurkowska, specjaliści terenowi doradztwa roln. i specj.WGD.

SKŁAD I WYDRUK KOMPUTEROWY: M.Zając, A.Mazur

DRUK: I. Wagner - Poligrafia ODR. Nr zamówienia..01/94..nakład..3.200.szt.

REDAKCJA "DORADZTWA ROLNICZEGO" przyjmuje do opublikowania ogłoszenia, komunikaty, informacje handlowe, oferty od rolników indywidualnych bezpłatnie (którzy posiadają wykupiony abonament na prenumeratę miesięcznika "Doradztwo Rolnicze") i form handlowych, produkcyjnych itp. w/g cennika:

- ogłoszenia drobne 3.000 zł/1 słowo
- za każde powtórzenie 2.500 zł/1 słowo
- ogłoszenia ramkowe 4.000 zł/cm²

- powt. ogłoszenia do 5 razy 3.500 zł/cm²
- powt. ogłoszenia do 10 razy 3.000 zł/cm²
- powyżej 10 razy 2.500 zł/cm²